REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Podpisnik:Miha Lobnik
Izdajatelj certifikata:Republika Slovenija
Serijska št. certifikata:5c 9c 18 4a 00 00 00 00
Datum poteka certifikata:10.03.2026
Datum in čas podpisa:14:46, 01.04.2021
Referenčna številka:0709-48/2020/7

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
T: 01 473 55 51
E: gp@zagovornik-rs.si

Državni zbor RS
Poslanke in poslanci

Šubičeva 4
1102 Ljubljana
E: gp@dz.si

Številka: 0709-48/2020/7
Datum: 1. 4. 2021

Zadeva: Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah (EPA: 1725 - VIII)

Spoštovani,

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah, EPA: 1725 – VIII, (v nadaljevanju ZAvMS–B) preučil z vidika svojih pristojnosti, ki jih določa 21. člen Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD). Zagovornik je proučil predvsem predloge rešitev, ki se nanašajo na dostopnost avdiovizualnih medijskih storitev, zlasti za osebe z invalidnostmi.

Zagovornik je pripravljavcu zakona - Ministrstvu za kulturo (v nadaljevanju: MK), glede tega zakona že podal priporočilo junija 2020, ki je bilo deloma upoštevano. Zagovornik dodaja novo priporočilo glede določbe o preprečevanju širjenja sovraštva.

Zagovornik Državnemu zboru glede predloga ZAvMS-B priporoča:

1. **da se v besedilu ZAvMS–B namesto izraza »invalid« dosledno uporablja izraz »osebe z invalidnostmi«, v skladu z MKPI;**
2. **da se v 9. člen vključi tudi zahteva po dostopnosti storitev, ki omogočajo dostop do avdiovizualnih medijskih storitev, kot so spletna mesta, spletne aplikacije in elektronski programski vodniki, ali zagotavljanje informacij o dostopnosti in v dostopnih formatih**;
3. **da v 9. členu opredeli povezavo z 8. in 14. členom Zakona o izenačevanju možnosti invalidov in da se čim prej sprejme minimalni skupni standard dostopnosti;**
4. **da se v petem odstavku 9. člena določi, da regulatorno telo uporabnikom posreduje informacije in omogoča prejemanje pritožb v zvezi dostopnostjo ne le prek spletne strani (komunikacija prek računalnikov, pametnih telefonov), ampak tudi po pošti, osebno ter prek telefona; ter da se glede pritožb v primerih nedostopnosti avdiovizualnih medijskih storitev podrobneje opredeli vsebino specifičnega pravnega sredstva;**
5. **da se določbo 8. člena, ki določa, da je prepovedano spodbujati nasilje ali sovraštvo do skupine oseb ali člana take skupine na podlagi točno določenih osebnih okoliščin, razširi tako, da bo to prepovedano tudi na podlagi »katerekoli druge osebne okoliščine«, skladno z Ustavo RS in Zakonom o varstvu pred diskriminacijo.**

S spoštovanjem,

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Poslano:
- naslovniku,
- zbirka dok. gradiva.

Priloga:
- utemeljitev strokovne službe Zagovornika.

UTEMELJITEV STROKOVNE SLUŽBE ZAGOVORNIKA št. 0709-48/2020/7

1.

Zagovornik priporoča, da se v besedilu ZAvMS–B namesto izraza »invalid« dosledno uporablja izraz »osebe z invalidnostmi«, v skladu z MKPI.

Zagovornik je v priporočilu št. 0709-48/2020/4 izpostavil, da je prvotno uporabljeni **termin »invalidne osebe«**, ki ga je uporabljalo zakonsko besedilo osnutka v času javne obravnave neustrezno, saj ima nepotrebno označevalen, namesto zgolj opisovalen pomen. V slovenski zakonodaji je uporaba terminov v tem pogledu izrazito neenotna in nedosledna. Poleg izraza »invalidi« se uporablja tudi termin »prizadeti«, osebe »z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju« (Ustava Republike Slovenije v 52. členu kombinira vse tri izraze). V rabi je tudi izraz osebe »z motnjami v duševnem zdravju«, osebe »z določenim hendikepom« (v slovenski različici direktive Sveta št. 78/2000/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu) »osebe/otroci/študenti s posebnimi potrebami« (Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami), v uporabi je termin »invalidne osebe« (Zakon o socialnem varstvu), itd. Termin »**oseba z invalidnostmi**« natančno sledi izvirni terminologiji MKPI (ki je v tem delu prevedena v slovenki jezik neustrezno) ter pravu EU. Ta izraz že uporablja tudi novejša zakonodaja, kot je npr. Zakon o motornih vozilih.[1]

Ni jasno, na koga natančno se termin »**invalidi**« nanaša, to je ali gre morda za posebne statuse invalidov oziroma na katero od več drugih opredelitev invalida po slovenski zakonodaji se termin nanaša. To vprašanje je pomembno, saj so od tega lahko odvisna tudi vsebinska vprašanja - od oblik posameznih potrebnih načinov zagotavljanja dostopnosti, ki so sedaj v prvem odstavku 9. člena ZAvMS-B naštete le primeroma, do tehtanja sorazmernosti ukrepov; primeroma zagovornik opozarja na vprašanje, ali gre med osebe z invalidnostmi šteti tudi osebe z dolgotrajnejšimi motnjami v duševnem zdravju ipd.).

[1] Uradni list RS, št. 75/17, ZMV-1, glej 28. člen.

2.

Zagovornik priporoča, da se v 9. člen vključi tudi zahteva po dostopnosti storitev, ki omogočajo dostop do avdiovizualnih medijskih storitev, kot so spletna mesta, spletne aplikacije in elektronski programski vodniki, ali zagotavljanje informacij o dostopnosti in v dostopnih formatih.

Zagovornik **podpira prizadevanje za učinkovitejše spoštovanje, varovanje in spodbujanje učinkovitega uživanja pravic oseb z invalidnostmi**, tudi tistih, ki so zavarovane s Konvencijo o pravicah invalidov (MKPI). ZAvMS–B v 9. členu ne ureja le **dostopnosti** audiovizualnih medijskih storitev kot tržnih storitev, ampak tudi predpogoje za učinkovito uživanje vrste drugih človekovih pravic v sodobni informacijski družbi. Človekove pravice gredo vsakomur, so neodtujljive, nedeljive in medsebojno neločljivo povezane. To pomeni, da jih ni dopustno obravnavati ločeno drugo od druge, da imajo načelno enako veljavo in ne morejo (smejo) biti vnaprej hierarhično razporejene. Tudi varstvo pravic oseb z invalidnostmi je treba zato razumeti v tem kontekstu: številne določbe o posameznih človekovih pravicah se medsebojno podpirajo in dopolnjujejo. To ne velja le na ravni posameznih pravnih aktov (npr. znotraj določb prava EU), ampak je treba upoštevati določila o vseh človekovih pravicah, tudi tista v zavezujočem mednarodnem pravu in tista v zakonih.

Zagovornik je pri rešitvah osnutka predloga ZAvMS –B, ki je bil v javni obravnavi ugotovil, da se je ta strogo omejeval le na vprašanje izpolnjevanja obveznosti iz 7. člena Direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah[2] glede na spreminjajoče se tržne razmere. Predlog ZAvMS–B bi v 2. členu drugi člen obstoječega zakona črtal. Obrazložitev zakona na strani 7 med opisom načelnih rešitev in pri obrazložitvi rešitev v 9. členu (ki spreminja veljavni 11. člen) poudarja, da Direktiva (EU) 2018/1808 »ne zajema elementov ali storitev, ki omogočajo dostop do avdiovizualnih medijskih storitev, ali elementov elektronskih programskih vodnikov, s katerimi se zagotavlja dostopnost. Zato navedena direktiva ne posega v pravo EU, katerega namen je harmonizirati dostopnost storitev za zagotavljanje dostopa do avdiovizualnih medijskih storitev, kot so spletna mesta, spletne aplikacije in elektronski programski vodniki, ali zagotavljanje informacij o dostopnosti in v dostopnih formatih.

Že v bližnji prihodnosti bo potrebna nadaljnja harmonizacije s pravom EU, kot to terja Direktiva (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve. Pravo EU terja, da se področje uporabe zahtev po dostopnosti nadalje razširi, države članice pa imajo maksimalni rok za prilagoditev svoje zakonodaje do 28. junija 2022. Stopnja nedostopnosti avdiovizualnih medijskih storitev za osebe z invalidnosti je v veliki meri povezana z neusklajenostjo pristopov vseh deležnikov v verigi dobaviteljev različnih dobrin in storitev končnemu potrošniku (oddajane vsebine, nosilci kot so kabelski operaterji, potrošniška oprema kot so TV vmesniki, daljinski upravljalci, TV sprejemniki itd.). Neskladja v zakonodaji so v tem smislu **ovire, ki bi jih bilo potrebno čim prej** odpraviti, kot to izhaja tudi iz 5. in 6. alineje preambule Direktive (EU) 2019/882. Ta v 11. točki preambule zato ugotavlja: »Usklajeno ukrepanje je potrebno tudi zato, da se invalidom zagotovi vse elektronske vsebine, elektronske komunikacije in dostop do avdiovizualnih medijskih storitev. Zato je treba **harmonizirati zahteve glede dostopnosti po vsem enotnem digitalnem trgu** in zagotoviti, da lahko vsi državljani Unije, ne glede na svoje zmožnosti, uživajo njegove koristi.«. Dogovorjena čarovnica in vsebinski standardi za prenos direktiv predstavljajo minimalni standard prava EU in državam članicam ne preprečujejo, da bi določbe direktiv na svojem ozemlju uveljavile prej ali da bi standarde dostopnosti podrobneje določile (tako Direktiva 2010/13/EU v prvem odstavku 4. člena).

Pravni okvir za urejanje dostopnosti audiovizualnih medijskih storitev poleg prava EU določajo tudi **9., 21. in 30. člen MKPI**. Odbor za pravice oseb z invalidnostmi, ki nadzira izvajanje MKPI, je ob obravnavi poročila Slovenije (2018)[3] sprejel pomembne poudarke o zaznanih pomanjkljivostih. Glede dostopnosti (9. člen) v 14. točki izpostavlja zaskrbljenost glede »(a) zamud pri izvajanju zakonodaje o dostopnosti, kot sta strategija »Dostopna Slovenija« in Zakon o izenačevanju možnosti invalidov, ter zaradi zamud pri izvajanju minimalnih standardov dostopnosti vsega blaga in vseh storitev, ki so na voljo javnosti in zasebnih storitev; (c) neuspešnega uresničevanja digitalne dostopnosti in

[2] Direktiva (EU) 2018/1808 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018 o spremembi Direktive 2010/13/EU o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju avdiovizualnih medijskih storitev.

[3] Glej Sklepne ugotovitve Odbora OZN za pravice oseb z invalidnostmi glede uvodnega poročila Slovenije o izvajanju MKPI, sprejete na 386. seji 5. marca 2018 (CRPD/C/SVN/CO/1). Besedilo je v slovenskem jeziku dostopno v Rednem letnem poročilu Zagovornika načela enakosti za leto 2018, str. 167 in naslednje, http://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2019/05/RS-Zagovornik-načela-enakosti-Redno-letno-poročilo-za-leto-2018.pdf.

pomanjkanja dostopnosti proizvodov in storitev informacijske in komunikacijske tehnologije ter storitev radiodifuznega oddajanja; (d) nezadostnih ukrepov za zagotavljanje dostopnosti informacij in komunikacijskih sredstev osebam s psihosocialnimi in/ali intelektualnimi invalidnostmi, kljub obveznostim, ki jih med drugim vsebuje evropska direktiva o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij.«. V 15. točki »Odbor priporoča državi pogodbenici, da: »(a) zagotovi, da se strategija »Dostopna Slovenija« in Zakon o izenačevanju možnosti invalidov **v celoti uporabljata in sta učinkovita**; priporoča tudi **sprejetje jasnih standardov in ukrepov dostopnosti, ki bi zagotavljali izrekanje sankcij zaradi pomanjkanja skladnosti s standardi dostopnosti**; (c) sprejme strategijo, ki zagotavlja dostopnost v politiki javnega naročanja in zahteva od zasebnih akterjev, da upoštevajo politike dostopnosti; (d) zagotovi celovito izvajanje evropske direktive o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij, zlasti v sistemu izobraževanja«.

Pod poglavjem *Svoboda izražanja in mnenja ter dostop do informacij* (21. člen MKPI) Odbor v 35. točki navaja, da je »zaskrbljen zaradi: (a) nezadostnega dostopa oseb z invalidnostmi, zlasti oseb z intelektualnimi invalidnostmi, do vseh javnih in zasebnih informacijskih in komunikacijskih storitev, vključno s televizijo in internetom…« V 36. točki »Odbor priporoča državi pogodbenici, da razvije **časovno omejene strategije in dodeli proračunska sredstva za zagotavljanje: (a) dostopa vseh oseb z invalidnostmi do informacij in komunikacijskih sredstev, ki jih zagotavljajo javni in zasebni množični mediji, vključno s televizijo in internetom**; (b) **razvoja standardov** za uporabo znakovnega jezika, brajice, alternativne in ojačevalne komunikacije, vključno z lahko berljivo in razumljivo obliko, ter vseh drugih dostopnih sredstev, načinov in oblik sporazumevanja, tudi **mobilnih aplikacij**, ter njegovo izvajanje v celotnem javnem in občinskem sektorju…«.

Zagovornik ocenjuje, da je dostopnost vseh storitev, ki so na voljo javnosti, torej tudi avdiovizualnih medijskih storitev, **že splošno zapovedana v slovenski zakonodaji, in sicer v 8. členu Zakona o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI)**. Po petem odstavku 8. člena ZIMI je **minimalne zahteve za dostopnost do blaga in storitev, ki so na voljo javnosti** (torej tudi avdiovizualnih medijskih storitev ter drugih proizvodov, ki zagotavljajo njihovo uporabo) dolžan podrobneje urediti resorni minister z podzakonskim aktom. Čeprav ta predpis še vedno ni sprejet,[4] to ne pomeni, da ZIMI v tem delu ni uporaben. Tak predpis »le« povečal pravno varnost, ne pa izvirno uredil vsebine samih pravnih obveznosti. Kot primer dobrega standarda lahko navedemo standard *Design for All - Accessibility following a Design for All approach in products, goods and services - Extending the range of users.*[5]

ZIMI v 14. členu posebej ureja tudi **dostop do obveščenosti in njegovo razmerje do diskriminacije.** Diskriminacija zaradi invalidnosti vključuje tudi **onemogočanje sprotnega in enakovrednega dostopa do informacij, namenjenih javnosti,** brez dodatnih stroškov za invalida, upoštevajoč pri tem načelo primerne oziroma razumne prilagoditve v invalidom dostopnih oblikah zapisov, jezikov in tehnologij, ki ustrezajo različnim vrstam invalidnosti.

Zagovornik zato priporoča, da se v izogib nejasnostim in potrebi po zahtevni razlagi v 9. člen ZAvMS–B dovolj jasno in nedvoumno vključi zahtevo po dostopnosti storitev, ki tudi praktično omogočajo dostop do avdiovizualnih medijskih storitev, kot so spletna mesta, spletne aplikacije in elektronski programski vodniki, ali zagotavljanje informacij o dostopnosti in v dostopnih formatih.

[4] V skladu s prehodnimi določbami iz 4. odstavka 43. člena ZIMI *se je rok za sprejem predpisa iztekel 11.12.2011*.
[5] Dostopno na: https://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:110:0::::FSP_PROJECT,FSP_ORG_ID:62323,2301962&cs=1D28CFDC66E7CEF3CE441294CAA9FEABE

3.

Zagovornik priporoča, da v 9. členu opredeli povezavo z 8. in 14. členom Zakona o izenačevanju možnosti invalidov in da se čim prej sprejme minimalni skupni standard dostopnosti.

ZAvMS–B vsebuje nekatere rešitve, ki ob samoregulaciji in koregulaciji omogočajo nekoliko ambicioznejši nadzor nad izvajanjem zahtev po dostopnosti (v 39. členu, ki spreminja obstoječi 45. členu določa tudi prekrški za neporočanje AKOS). Zagovornik je pripravljavcu v javni razpravi priporočil, da se določi ureditev, ki bo zavezancem odredila zavezujoč časovni okvir in merljive vsebinske cilje ter kazalnike za doseganje dostopnosti njihovih storitev ter sinhronizirala njihove notranje politike. Spremljanje oz. prejemanje poročil zavezancev ter objavljanje izsledkov opazovanega stanja (»nadzor« zgolj s spremljanjem stanja) se namreč ne zdi učinkovit mehanizem za zagotavljanje standardov dostopnosti. Vendar tega v tej fazi postopka sedaj ni mogoče več učinkovito nasloviti na tak način.

Bistveno je, se zagotovi dovolj učinkovito varstvo pravic oseb z invalidnostmi in drugih senzorno ter drugače oviranih uporabnikov teh storitev, katerih pravice varujeta MKPI in ZIMI. Potreben je zadosten nadzor, po možnosti tudi po uradni dolžnosti.

Po petem odstavku 9. člena ZAvMS–B sicer AKOS nalaga, da omogoča prejemanje pritožb v zvezi z dostopnostjo avdiovizualnih medijskih storitev, vendar ostaja nejasno, kaj taka pritožba sploh pomeni (glej priporočilo št. 4 in obrazložitev v nadaljevanju).

Zagovornik priporoča, da se v 9. členu ZAvMS–B doda dodaten sklic na specifično inšpekcijsko pot v primerih nedostopnosti avdiovizualnih medijskih storitev. Kršitve 8. člena skladno z 36. členom ZIMI pomenijo prekršek zaradi kršitve pri dostopnosti do blaga in storitev, ki so na voljo javnosti. Z globo od 2.500 do 40.000 EUR se kaznuje za prekršek domača ali tuja pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik oziroma posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če invalidu ne zagotovi dostopnosti do blaga in storitev, ki so na voljo javnosti v skladu z 8. členom ZIMI. Nadzor nad tem delom zakona oziroma prekrškovnimi določbami izvaja tržna inšpekcija.

Zagovornik v skladu z ZVarD tudi sam izvaja nekatere nadzorne naloge glede zagotavljanja dostopnosti avdiovizualnih medijskih storitev, vendar le v delu, kolikor nedostopnost teh storitev že predstavlja diskriminacijo glede storitev, namenjenih javnosti, ali kot predpogoj za uresničevanje katere od pravic (npr. svoboda širjenja in sprejemanja informacij, vprašanje vpliva dostopnosti političnih informativnih programov na politične in državljanske pravice). Vprašanja diskriminacije in nedostopnosti se le deloma prekrivajo oziroma ne predstavljajo identičnih vprašanj.[6]

Na mestu so tudi spodbujevalni ukrepi regulatornega telesa za avdiovizualne medijske storitve. Temu telesu bi lahko določili tudi druga orodja za spodbujanje zagotavljanja čim večje dostopnosti (da bi npr. dajalo smernice za dobre prakse, nudilo strokovno in v tem okviru morda tudi tehnično podporo zavezancem ipd.).

Glede manjkajočega pravilnika za izvajanje 8. člena ZIMI oz. minimalnega skupnega standarda dostopnosti teh storitev glej obrazložitev k 2. točki priporočila.

[6] Glej Splošni komentar Odbora MKPI št. 2 k MKPI o dostopnosti, ter Splošni komentar Odbora MKPI št. 6, dostopno na https://www.ohchr.org/en/hrbodies/crpd/pages/gc.aspx

4.

Zagovornik priporoča, da se v petem odstavku 9. člena določi, da regulatorno telo uporabnikom posreduje informacije in omogoča prejemanje pritožb v zvezi dostopnostjo ne le prek spletne strani (komunikacija prek računalnikov, pametnih telefonov), ampak tudi po pošti, osebno ter prek telefona; ter da se glede pritožb v primerih nedostopnosti avdiovizualnih medijskih storitev podrobneje opredeli vsebino specifičnega pravnega sredstva.

Po petem odstavku 9. člena ZAvMS–B »Agencija vzpostavi in upravlja invalidom na enostaven način dostopno spletno kontaktno točko. Na njej zagotavlja informacije in omogoča prejemanje pritožb v zvezi z dostopnostjo avdiovizualnih medijskih storitev. Agencija sprejme splošni akt, v katerem uredi način, na katerega obravnava pritožbe.«

Taka **opredelitev možnosti pritožbe regulatornemu telesu je še vedno nejasna**, saj ni določeno, kaj to pravno sredstvo je, npr., kako lahko to telo posreduje oziroma ukrepa in kakšne so morebitne sankcije (npr. naložene obveznosti zavezancu). Mogoče je sklepati, da bo povprečen naslovnik, tj. upravičenec do take pritožbe, na podlagi predlaganega načina pravnega urejanja težko razbral, kakšen je učinek takšne pritožbe. Poleg tega se to v preveliki meri prepušča v urejanje podzakonskim ali internim aktom Agencije za komunikacijska omrežja in storitve RS (AKOS). Skladno z 87. členom Ustave RS lahko pravice in v tem okviru tudi njihove omejitve določa le zakon. Ta mora v temelju urediti tudi način izvrševanja pravic. Podzakonski akt sicer sme zakonsko normo razčleniti, a le do te mere, da s tem sam ne opredeljuje same pravice in obveznosti, ter tako, da pravic ne zožuje. Domet podzakonskih aktov je zato lahko le natančnejša opredelitev storitev, izvirno določenih že v zakonu (ki morajo stremeti k polnemu uresničevanju vseh človekovih pravic), natančnejši način njihovega izvrševanja ter podrobnosti standarda storitev, ki pomenijo strokovna ali tehnična vprašanja. Zagovornik opozarja, da mnogi uporabniki audiovizualnih medijskih storitev (npr. TV storitev) niso dovolj digitalno pismeni (digitalna ločnica, npr. zlasti pri starejših), zato je treba po potrebi informiranje in še posebno prejemanje pritožb v zvezi z dostopnostjo avdiovizualnih medijskih storitev zagotoviti tudi **po pošti, osebno ter prek telefona.**

5.

Zagovornik priporoča, da se določbo 8. člena, ki določa, da je prepovedano spodbujati nasilje ali sovraštvo do skupine oseb ali člana take skupine na podlagi točno določenih osebnih okoliščin, razširi tako, da bo to prepovedano tudi na podlagi »katerekoli druge osebne okoliščine«, skladno z Ustavo RS in Zakonom o varstvu pred diskriminacijo

Zagovornik opozarja, da v obrazložitvi ZAvMS–B predlagatelj že v uvodnih pojasnilih bistvenih rešitev na str. 6 navaja, da se obstoječi 9. člen popolnoma spreminja in da je v predlogu sedaj »poudarjeno, da je z avdiovizualnimi medijskimi storitvami prepovedano spodbujati k narodni, rasni, verski, spolni **ali drugi neenakopravnosti,** k nasilju in vojni, ščuvati k storitvi terorističnih dejanj ter izzivati narodno, rasno, versko, spolno **ali drugo sovraštvo in nestrpnost**.«

Kljub temu pa v normativnem delu 8. člen ZAvMS–B, ki spreminja veljavni 9. člen zakona, omejuje to prepoved na taksativno našteti krog osebnih okoliščin.

Takšna rešitev ni ustrezna. Navedeni t.i. zaprt krog osebnih okoliščin odstopa od sistemske ureditve v 1. odstavku 1. člena ZVarD ter splošne prepovedi vsakršnega spodbujanje k narodni, rasni, verski ali drugi neenakopravnosti ter razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti iz 63. člena Ustave RS, ki vsebujeta t.i. odprt krog osebnih okoliščin. Zagovornik priporoča, da se to uredi skladno z Ustavo RS in ureditvijo v ZVarD.